

Istorijska pozadina

Promatrajući kompletni istorijski totalitet, možemo - na samom početku, konstatovati da zbir teoloških ideja koje nazivamo ''kalvinističkim'' nisu izraz nekog novog doba već poseduju definiranu tradiciju koju možemo pratiti kroz vreme. Još od prve polovine 5. veka, hršćanski monah Pelagije poricao je doktrinu o ''istočnom grehu'', naglašavajući princip slobodne volje od koje zavisi prihvaćanje ili odbacivanje ideje Boga. S druge strane, poznati teolog Augustin insistirao je kako sam svetopisamski tekst svedoči o apsolutnoj grešnosti ljudskog roda, čiju prirodu drži u ropstvu đavao. Prema spomenutom autoru, volja ne može biti slobodna bez ontološke intervencije Stvoritelja koju možemo nazvati blagodaću, čime se ostvaruje Božiji plan na zemlji. Pozivajući se za tim logičkim tragom, Augustin tvrdi kako je čovek izgubio sposobnost izbora onoga trenutka kada je Adam sagrešio, što je za posledicu imalo izključenje iz Edenskog vrta. Vremenom, Augustinova teza postajala je sve popularnija i, na kraju - od strane Crkve prihvaćena, dok je Pelagije bio proglašen za heretika i otpadnika koji se odrekao pravovernog puta. Vremenom, Rimokatolička crkva je svoju pažnju sve više okretala k sakramentalnom životu, zanemarujući neke od elementarnih pitanja i problema, što je kod mnogih teologa Zapada izazvalo otpore.

Tokom početka 15. veka, fragmentacija je dostigla vrhunac čiji su najjemenitniji eksponenti bili Erazmo Roterdamski i Martin Luther. Erazmo je, sa svoje strane, insistirao na slobodi ljudske volje koja se ogledala kroz versku autonomiju, čime je na prvo mesto stavljao odluku, a ne milost Božju. S druge strane, Luther se snažno, pa čak i radikalno suprotstavio iznetim tezama, pišući o zarobljenosti i determiniranosti slobodne volje, čime započinje Reformacija koju su, pored Luthera, predvodili Ulrich Zwingli i Jean Calvin. Iako su navedeni mislioci po obrazovanju bili rimokatolički teolozi, samostalno i nezavisno proučavanje Svetog Pisma dovelo ih je do kritike postojeće ekleziološke prakse a zatim i do novih teoloških reminiscencija, što je izazvalo pažnju, ne samo crkvenih, već i svetskih intelektualnih krugova. Razišavši se, konačno, sa Rimokatoličkom crkvom, Calvin objavljuje kapitalno delo ''Institucije hršćanske religije'' čime započinje era kalvinizma, odnosno nezavisne reformirane teologije. U 16. veku kalvinističke doktrine službeno bivaju prihvaćene od strane vladarske nizozemske kuće i bivaju objavljene u formi ''Belgijskog veroispoviedanja'' i ''Heidelberškog katekizma''. Navedene ideje organizirane su u pet osnovnih tačaka koje je ozvaničila Velika Sinoda iz Dortha 1619. godine. Sama Sinoda je i sazvana s namerom da analizira argumente *pro et contra* koje su, protiv Calvinovog učenja, iznieli učenici profesora Jakova Hermana, čije latinsko prezime glasi Arminije. Opisana situacija je u istoriji teologije poznata kao ''Arminijanski spor'', koji je imao široke implikacije na razvoj protestantske teologije i etike. Na Dorthskoj Sinodi je učestvovalo 94 teologa i 18 sekularnih poverenika koji su kroz 154 sesije zaključili kako Arminijanizam sadrži heretičke elemente i kao odgovor obznanili pravoverno učenje definirano kao ''Pet tačaka kalvinizma''.

ŠTA JE REFORMIRANA TEOLOGIJA?

Na samom početku možemo konstatovati kako je spasenje u potpunosti određeno svemogućom silom trojedinog Boga. Otac je odabrao ljude, Sin je umro za njih, Sveti Duh čini Hristovu žrtvu učinkovitom, dovodeći izabrane ka veri i pokajanju, uzrokujući voljno pokoravanje Evandelju. Celokupan

proces Božje promisli koju prepoznamo kroz izabranje, otkupljenje i obnovljenje je Njegovo autonomno delo čiji smo učesnici samo kroz Njegovu bezuzročnu milost koju osećamo kroz ljubav prema čoveku kao krune stvari. Zato je Bog, a ne čovek taj koji određuje ko će biti primalac spasenja. Reformirani Hršćani, dakle, veruju kako ljudsko biće nema odlučujuću ulogu u ličnom spasenju, odnosno da je Bog jedini suveren. Ukoliko bi čovek mogao samostalno odigrati ulogu u okviru svog spasenja, to bi, neposredno, značilo kako Gospod nije suveren, čime postaje podložan grešnoj volji, što je u potpunoj suprotnosti s tekstom Svetog Pisma. Pogledajmo što je o prethodno iznetoj tezi pisao Jean Calvin: "Božja istina je tako jasna na tom mestu da ne može biti zamračena i tako je izvesna da je ne mogu poljuljati nikakve ljudske veličine. Apostol Pavle je, svakako, učeći da 'nas izabra sebi pre postanka sveta' (Efežanima 1), zbrisao bilo kakav obzir prema našem dostojanstvu. Kao da je rekao: zato što u opštem Adamovom potomstvu nebeski Otac nije nalazio ništa dostojno svog izbora, okrenuo je pogled ka svom Hristu kako bi izabrao, kao delove Njegovog Tela, one koje je htio primiti u život. Zato je to pitanje rešeno među vernicima: Gospod nas je usvojio u Hristu da budemo njegovi naslednici, zato što sami po sebi nismo bili sposobni za takvo dostojanstvo.

'Pet tačaka reformirane teologije

Izneta teološka pravila potvrđena su od strane Sinode u Dorthu kao doktrina spasenja koja se nalazi u Svetom Pismu. Ustav je tada formuliran u pet tačaka kao odgovor na arminijansko nebiblijsko učenje čime se želela staviti tačka na navedene probleme i dati kvalifikovan odgovor ne sve ono što je opterećivalo reformiranu teologiju. Međutim, sve do današnjih dana mnogi Hršćani smatraju kako nije sve rečeno u vezi sa spornim odrednicama kojih smo se dotakli, pa smatramo neophodnim da u potpunosti iznesemo osnove reformirane teologije, kako bi svima bila dostupna riznica znanja i autoriteta savremeno razumljivog kalvinizma.

Potpuna iskvarenost

Učenje o potpunoj iskvarenosti je doktrina koja je najčešće pogrešno shvaćena od svih temeljnih istina reformirane teologije. Kada reformirani Hršćani govore o potpunoj ljudskoj iskvarenosti, oni, ustvari žele istaći kako je praroditeljski greh izazvao opšti otpad od Stvoritelja, što je imalo učinak na sve aspekte ljudske ličnosti - i na kognitivni, i na konativni i na afektivni. Čovek je postao neko "drugo biće" - ono koje se samootrglo od zajednice sa Bogom, čime njegovo palo stanje možemo okarakterizirati kao apsolutno. Ono se ne odnosi, dakle, na ljudske zle motive i namere, već na egzistencijalni status bića koje je doživelo kosmičku promenu. Neobnovljeni čovek je mrtav u svojim gresima (Rimljanima 5:12) i bez sile Svetog Duha čovečanstvo je gluvo na poruku Evanđelja (Marko 4:11), te je zbog toga potpuna iskvarenost nazvana i potpuna nemogućnost. Upravo takav stav potvrđuje i apostol Pavle: "(S Hristom oživih) i vas koji ste bili mrtvi zbog svojih prekršaja i greha u kojima ste nekada živeli prema Taštini ovoga svieta, prema gospodaru vazdušnog kraljevstva - duhu koji je sada na delu među nevernicima. Među ovima smo nekad i mi svi živeli u svojim telesnim požudama vršeći prohteve tiela i svog samovoljnog mišljenja i bili po naravi deca srdžbe kao i svi ostali. Ali Bog koji je bogat milosrđem - iz svoje velike ljubavi kojom nas je ljubio - nas koji smo bili mrtvi zbog greha, s Hristom oživi - milošću ste spašeni (Efežanima 2. 1-5).

Bezuslovno izabranje

Bezuslovno izabranje je teološka doktrina koja naučava kako je Bog unapred

odabrao one koje je želio i doveo ih do spoznaje ličnog Svebića, ali ne po zaslugama ljudi ili njihovih dobrih dela, već na osnovu Njegove svete Volje, nekima na nebesku slavu a drugima na propast (Rimljanima 9. 15:21). Sve navedeno predstavlja Božju odluku pre postanka vremena i sveta (Efežanima 1. 4-8). Ovako koncipirana doktrina ne odbacuje ljudsku odgovornost, niti otkupljujuće delo Boga Sina (Iv 3,16-18), već oslikava svetopisamsku tenziju između Božje suverenosti i ljudske vere.

Ograničeno pomirenje

Ova doktrina ponuđena je kao odgovor na često postavljano pitanje: ''za čije grehe je Isus Hrist umro?'' Biblija uči da je On umro za one koje mu je Bog dao da budu spašeni (Jovan 17:9), što znači kako Hrist jeste umro za mnoge ali ne za sve ljude, a Njegova žrtva naročito ima značaja za nevidljivu Crkvu, čiji članovi se zaista mogu nazvati hršćanima (Efežanima 5:25). Ova teološka ideja izaziva mnoge pregovore, naročito kod onih koji smatraju kako navedeni koncept nanosi štetu evangelizacijskim principima. Na tu primedbu možemo odgovoriti na sledeći način: Hrist će, sasvim sigurno, privući sve one koje mu je Otac poverio (Jovan 6:37), što znači da će otkupiti posebne grehe posebnih grešnika. Međutim, apsurdno je pomisliti kako će svi ljudi biti spašeni. Evangelizatori i misijski radnici imaju zadatak baciti mrežu apostolske ljubavi prema celokupnom čovečanstvu, ali Bog je taj, i samo On, koji od večnosti bira ko će biti u krilu Njegove milosti. Smatrati Hrista opštim otkupiteljem jeste neposredna trivijalizacija same ideje otkupljenja, ali i obraćenja i spasenja. Lična vera je most do spoznaje Očeve volje i neophodan uvet spasonosnog delovanja ali, sama za sebe, bez Božje intervencije, ne može odvesti grešnika do cilja. To može samo Stvoritelj.

Neodoljiva milost

Neodoljiva milost jeste prisutnost Svetog Duha u srcima vernih i ona predstavlja intrinzički aspektiranu volju Boga prema izabranima. Oni, tako, imaju svesno pouzdanje kroz garanta, Hrista, kako će prepoznati Boga kada ih On pozove (Jopvan 6:44) koje sam Duh Božji uvodi u proces pokajanja (Rimljanima 8:14). Veliku utehu pruža nam saznanje kako Duh Sveti nije neka maglovita predstava već živa i svakodnevna realnost koja nam upućuje poziv (1. Petrova 5:10) i daje nadu za život budućeg veka. Bez ''neodoljive milosti'' ne možemo verovati ili biti uvereni, ali s njom postajemo sigurni kako nam put vodi Bog, a ne ljudske želje ili materijalni prohtevi.

Ustrajnost svetih

Navedena doktrina naučava da sveti (oni koje je Bog spasio) ostaju do kraja u Božjim rukama sve do slavnog proslavljenja i Neba. U poslanici (Rimljanima 8:28-39) jasno je objašnjeno da kada je osoba obnovljena od strane Boga, ona i ostaje na Božjem putu i na Njegovoj strani. Delo posvećenja koje je Bog doneo u živote izabranih se nastavlja sve dok ne dostigne svoju puninu u večnom životu (Filplanima 1:6).

Hrist				je
uveravao				
izabrane		kako		On
neće		izgubiti		ni
jednog	od		njih	i
da	će		oni	biti
proslavljeni				u
'posljednji				

Istorijska pozadina reformacije

Napisao Dobra vest

dan'' (Jovan
6:39).
Reformirana se
teologija Svetoga
drži i veruje u
Pisma Hristovo kako će
Hristovo obećanje ispuniti Očevu
volju u očuvanju
odabranih.

Ako imate pitanja,
pošaljite na: dobravest@bluewin.ch

Odgovara - Misionar: **Nikola**

Mijatov-Meister